

С. У. АЛЕСАВЕЦ, магістрантка БДУ

**АНГЛАМОЎНЫЯ ТВОРЫ ДЖОНА ВІКЛІФА
ЯК КРЫНІЦА ПА ГІСТОРЫІ
РЭЛІГІЙНА-ПАЛІТЫЧНАЙ БАРАЦЬБЫ Ё АНГЛІІ
Ё ДРУГОЙ ПАЛОВЕ ХІВ–ПЕРШАЙ ПАЛОВЕ ХV ст.**

Постаць англійскага прапаведніка канца ХІВ ст. Джона Вікліфа ё гісторыі даволі вядомая. Да 1381 года ён займаў пасаду прафесара Оксфардскага ўніверсітэта. Потым выйшаў у адстаўку, але працягваў пісаць свае працы і займацца прапаведніцкай дзейнасцю амаль да смерці, да 1384 года. Апошнія гады жыцця Джон Вікліф прыс-

вяціў працам на англійскай мове каб перадаць свае думкі шырокім колам народа, тым, хто не ведаў латынь. У 1880 г. даследчык Ф.Д. Мэцью выдаў зборнік, у які ўвайшлі дваццаць восем прац Джона Вікліфа на англійскай мове¹. Найбольш вядомыя працы «Слаўся, Марыя» («Ave Maria»), «Аб папе» («De papa»), «Аб слугах і лордах» («Of servants and lords»), «Аб бедных прапаведуючых святарах» («Of poor preaching priests») і іншыя². На думку даследчыка Я.У. Кузняцова менавіта англамоўныя творы Джона Вікліфа ўтрымліваюць адзнаку сацыяльна-палітычных абставін у Англіі тых гадоў і канкрэтныя прапановы аб неабходных рэформах³. Менавіта ў гэтых творах Вікліф вельмі даступна выкладае вынікі ягоных пошукаў і разважанняў, якія сталі адпраўнымі кропкамі для ідэйнага развіцця секты лалардаў⁴.

Галоўная ідэя, якая паўтараецца амаль што ва ўсіх працах Джона Вікліфа, гэта грахоўнасць царкоўных служачых, абраднасці і ікон каталіцкай царквы, якія створаны чалавечымі рукамі. У трактаце «Слаўся, Марыя» аўтар прапануе ўсё багацце грабніц і ікон раздаць на грамадскія патрэбы («...the treasure of shrines and images to be spent for public purposes») ⁵. Што тычыцца абраднасці, тут Вікліф выступае супраць гучных грамадзянскіх спеваў якія суправаджаюць літургію і прапануе звярнуцца да ціхай манеры пропаведзі, якая была ў Хрыста і апасталаў.

У трактаце «Аб папе» аўтар вельмі жорстка выступае супраць практыкі індальгенцый («Popes grant absurd indulgences») ⁶. Вікліф ідзе далей і гаворыць, што рымскі пантыфік не з'яўляецца вікарыем Хрыста на зямлі («Crist was heere worldly lord moost hye of alle othere and so shulde his viker be that is clepid the pope of rome») ⁷. Аўтар даказвае гэта тым, што Хрыстос знаходзіцца каля людзей, ен для іх даступны, у той час як папа зачыніўся ў моцнай крэпасці («This pope wole be closid in a castel with greet a ray») ⁸. І гэты трактат Вікліф завяршае вывадам, што папа — гэта антыхрыст на зямлі («The pope is anticrist heere on erthe») ⁹. Крыніцу існавання царкоўнага прыхода аўтар бачыць у дзесяціне, якую разглядае як падатак, а не падаянне («...dymes ben pure alnees») ¹⁰.

На працягу ўсіх прац Вікліфа сустракаецца ідэя аб супраматыі свецкай улады над духоўнай, што намеснікам Хрыста на зямлі з'яўляецца хугчэй сам кароль, які пячэцца аб сваіх падданных. А ідэал аўтара — гэта бедны прапаведуючы святар.

Класічную схему феадальнага падзелу грамадства на тры групы (святары, лорды і працоўныя) Вікліф не парушае, больш таго — ён сцвярджае, што кожны чалавек у моцным саслоўі павінен служыць богу («Eche man in hisdegree is boundoun to serve God»)¹¹

Англамоўныя творы Джона Вікліфа з'яўляюцца галоўнымі крыніцамі па гісторыі рэлігійна-палітычнай барацьбы ў Англіі ў другой палове XIV—першай палове XV ст. і нясуць інфармацыю аб асноўных выніках і разважаннях усіх трактатаў аўтара.

¹ The English Works of Wycliff. Ed. By F.D. Matthew. London, 1860.

² Ibid.

³ Кузнецов Е.В. Движение лоллардов в Англии (конец XIV—XV вв.) // Учен. Записки Горьковского университета. 1971. Т. 95. С. 122,

⁴ Там жа. С. 123.

⁵ The English Works of Wycliff. P. 204..

⁶ Ibid. P. 463.

⁷ Ibid. P. 534.

⁸ Ibid. P. 271.

⁹ Ibid. P. 100.

¹⁰ Ibid. P. 160.

¹¹ Ibid. P. 253.